Digitaliseret af | Digitised by

DET KGL. BIBLIOTEK
Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):	Munch, Andreas.; af A. Munch.
Titel | Title:	En Aften paa Giske : historisk Skuespil i een Akt
Udgavebetegnelse | Edition Statement:	3. Opl. /
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Kjøbenhavn : i Kommission hos G. E. C. Gad, 1891
Fysiske størrelse | Physical extent:	54 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

A. Munch.

In Aften paa Giske.

3. Dpl. 1891.

55, - 168.

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
130020572346

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

En Aften paa Giske,

historisk Skuespil i een Akt

af

A. Munch.

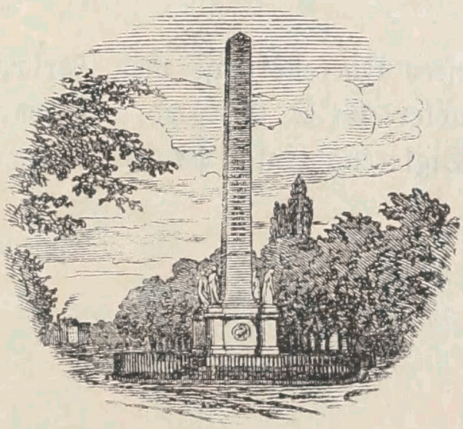

Tredje Oplag.

Ved Udvalget for Folkeoplysnings Fremme.

Kjøbenhavn.
I Kommission hos G. E. C. Gad.
Trykt hos Nielsen & Lydiche.
1891.

Udgivet efter Overenskomst med Forlæggeren, Universitetsboghandler G. E. C. Gad, og med velvilligt Samtykke af Digterens Enke, Professorinde Munch.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Personer.

Thorberg Arnessøn, Herre til Giske.
Ragnhild Erlingsdatter, hans Hustru.
Eystein Orre, deres Søn, en Dreng paa 14 Aar.
Stein Skaftessøn, en ung Islænder.
En Fremmed.
Stridsmænd og Skjalde.

Handlingen foregaar paa Giske Gaard paa Søndmøre, en Høstaften Aar 1027.

Giske, en lille Ø paa Norges Vestkyst, 1 Mil syd for Aalesund, var Sædet for den rigeste og højbyrdigste af Norges Ætter, Arnungerne.

Indre Hal i Thorberg Arnessøns Gaard paa Giske; midt paa den ene Langvæg Højsædet. I Baggrunden den store Hovedindgang fra Forhallen; til venstre, over for Højsædet, Døre til andre Værelser.

Første Scene.

Ved en aabenstaaende Luge i Forgrunden staa Eystein Orre og Stein Skaftessøn, øvende sig i Bueskydning.

Eystein (som netop har afskudt sin Pil).

Fejlskudt igjen! (Kaster sin Bue.)
Det er den dumme Bue!
Den duer intet. Laan mig din, Islænding —
den har mer Lykke.

Stein.

Gjærne det, min Gut.
Dog hjælper Buen lidet, uden Armen.

Eystein.

Har jeg da ingen Arm?

Stein.

Bevares, jo!
En fin og dejlig Arm, en Jomfruarm;
kun lidt for blød vel endnu til at stramme
en islandsk Buestræng.

Eystein.

Sig ikke det
saa vist, du stolte Karl. Se, den er spændt.

Stein.

I Sandhed! Ørneungen faar alt Sener.
Ret saa — nu staar du rigtigt. Tag nu Sigte —
Vi lidt! — se her et Greb, vi har paa Island
med Pileskaftet — Saa!

Eystein (efter at have afskudt Pilen).

Ved Himlen, truffet!
Se, Pilen sidder lige paa en Prik
i Barken hist paa Birketræet, hvor
vi satte Maalet. Endnu een Gang, Stein!

Stein.

Nu faar det være nok. Det mørknes alt,
og vi maa lukke Lugen. Der, tag Buen.
Behold den, siden du kan bruge den —
du finder knapt dens Mage her i Landet.

Eystein.

Jeg takker dig for Gaven, Fremmedkarl!
Buen er god. Dog stærkt det synes sagt,
at ikke Norge skulde eje Magen.

Stein.

Nu, hvad har Norge vel af ypperligt,
som ej det faar fra Island? Skal I bruge
en rigtig Kæmpe af den gamle Art,
med Vikingsmod i Brystet, Kløgt i Panden,
med skjønne Kunster og med gode Vaaben —
maa han ej hentes fra min Fædreø?

Og ønske eders Konger deres Sejre
bevarede i sikker Sagaskrift —
hvad heller højt besjungne i den ædle,
men svære Skjaldekunst — maa da ej Island
dem laane baade Sagamænd og Skjalde?

Eystein.

Du praler højt, Islænding. Dog har jeg
tit hørt min Fader sige, eders Ø
er kun en Udhavn mod vort skjønne Land,
et nøgent Skjær, hvor ikke Korn kan gro,
knapt Skov kan trives, og hvad godt I eje,
har eders Fædre engang bragt fra Norge.

Stein.

Saa er det og. Det bedste, unge Dreng,
det bedste, som en nordisk Mand kan eje,
hvad ham er mer nødvendigt fast end Brødet,
har vore Fædre bragt os med fra Norge —
og det er Frihed! — Dette ædle Korn,
som ikke vilde trives mer hos eder,
skjønt i den rigeste og bedste Jordbund,
det har nu fæstet Rod og trives herligt
blandt Islands Jøkler og dets Surturbrand.
Hos os tør ingen enkelt sig opkaste
til Drot og Herre over alle Mænd
og tage for sig selv al Magt og Hæder.
Hos os, i grønne Dal, paa vilde Strande,
end sidde frit de gamle Vikingslægter,
hver Bonde Konge paa sin egen Gaard —
og skifte Lov og Ret imellem sig
ej efter Ens, men efter Alles Vilje,
og hævde Stammefædres gamle Skik
med Vikingsfærd, med Holmgang og med Skjaldskab.

Eystein.

Et herligt Liv! Nu kan jeg godt forstaa,
hvorledes du ej kunde holde ud
i Nidaros, hos Olaf, Norges Konge.

Stein.

Did kom jeg heller ikke med min Vilje,
og jeg forlod det, tvært imod Kong Olafs.

Eystein.

Og derfor har da Kongen lyst dig fredløs —
hvor kan han det, naar du er fremmed Mand?

Stein.

Ret har han ej, skjønt Magten vel endnu. —
Dog skal jeg snart og kunne spotte den.
Til jeg kan faa et Skib og komme over
til Island, har jeg sikkert Fristed her
paa Giske, hos din gjæve Moder, Eystein —
at sige, hvis Fru Ragnhilds Husbond og
godkjender hendes Løfte, naar han kommer.

Eystein.

End aldrig har min Fader Thorberg lukket
sin Hal for nogen Mand, der blev forfulgt.

Stein.

Selv ej for den, som blev forfulgt af Kongen?
Det er dog vitterligt, at ingen hænger
saa blindthen ved Kong Olaf, som din Fader.

Eystein.

Min Fader er Kong Olafs Ven, ej Træl.
Desuden, hvad saa sker, stol kun paa mig —
jeg vil beskytte dig.

Stein.

Ej, vil man se!

Eystein.

Ja, smil du kun. Det maa du vide dog —
der er ej nogen her paa Giske Gaard,
selv ej min stolte Moder, som har Magt
at bøje Thorbergs Vilje, uden Drengen
den unge Eystein Orre. Og han vil nu,
at du skal overvintre her hos os —
saa faar vel Fader finde sig deri.
Der er jo andet Liv paa Gaarden alt
i de Par Dage, du har været her! —
Thi maa du ej forlade os saa snart,
men blive her og hjælpe mig at øve
den ædle Vaabenleg, og smukt fortælle
mig mangen Vinterkvæld Historier
om gamle Tiders Færd, om Vikingstog,
og om det underlige Liv paa Island.

Stein.

Det skal jeg, flinke Gut. Og endnu mer —
Hvad siger du, om jeg oplærer dig
i Skjaldekunsten? — Thi jeg ser det vel
i dine Øjne her, og paa din Pande,
at du til denne ædle Kunst har Anlæg.

Eystein.

O herligt, herligt! Du er selv da Skjald?

Stein.

Ja vist, og ingen daarlig, tør jeg sige.
Ikke for intet er jeg Søn af Skafte
Lovsigemand, den bedste Skjald paa Island.

Dog maa jeg tilstaa, for det første Kvad,
jeg nogen Sinde digted om en Konge,
har hidtil jeg kun faaet megen Utak
til Skjaldeløn.

Eystein.

Hvorledes? Dette maa
du strax fortælle mig og sige Kvadet.

Stein.

Ret gjærne. Nu, du veed vel, hvordan jeg
og Thorodd, Gelle, Egil, alle Sønner
af Islands bedste Høvdinger, var sendt'
som Gjæster til Kong Olaf Digres Hof
af vore Fædre, da de Gamle selv
ej kunde følge hans Indbydelse.
Nu, Kongen modtog os med Venlighed
og megen Pragt og Hæder, det er sandt.
Men snart vi mærked dog den fule List,
som skjultes under alt det fagre Væsen —
vi var ej længer frie. Han slæbte os
fra Viken med til Nidaros, og hver Gang
vi bad om Hjemlov, holdt han os med Løfter,
til sidst med Magt. Saa gik halvandet Aar.
Da, endelig, blev Gelle, Snorres Søn,
sendt hjem med den Besked, at ej vi andre
af Kongen vilde blive givne fri,
før Island i dets store Bondeslægter
forpligted sig at tage Norges Love
og svare Norges Konge Skat som Lydland.

Eystein.

Det sker vel aldrig!

Stein.

Nej, vær rolig derfor. —
Langt heller lade vi vort Liv som Gidsler.
Imidlertid kan du vel tro, vi var'
ej blide just i Hu, men klagede
for hver og een paa Kongen og hans Færd.
Jeg digtede en Vise om vor Tilstand
og kvad den for hans Mænd. Alt dette kom
for Kongens Øren — han blev mægtig vred.
En Dag, jeg traadte ind til ham i Hallen,
hvor han omringet sad af al sin Hird,
saae jeg, han skifted Farve ved mit Komme.
Jeg veed ej, hvad der drev mig til at spørge,
om ikke Kongen vilde høre nu
et Drapa, som min Fader Skafte havde
udsat om ham og lært mig, for at jeg
igjen det skulde kvæde for Kong Olaf.
„Nej," sagde han, „Jeg hører, du har selv
om mig en Vise digtet, kvæd den først."
„Den er kun daarlig mod min Faders, Herre,
jeg frygter, den vil ikke hue dig" —
Saa var mit Svar. Men han blev mørk og sagde:
„Du frygter nok for at gjentage her
i Kongens Aasyn, hvad du paa hans Bag
og i det dunkle har nidsjunget om ham."
Da kom mit Blod i Kog, og højt jeg raabte:
„Naar saa du taler, Olaf Haraldssøn,
saa faar du høre Visen, hvad end følger!"
Og nu jeg kvad:

Over Islands Fjælde
Falken svæver fri —
Se! selv Heklas Tinde
farer han forbi.

Aldrig, aldrig trættes
ham de stærke Vinger —
ingen, uden Døden,
bliver hans Betvinger.

Højt paa Klippen hænger
fast hans lette Bo —
did han Byttet bringer
glad til Hjemmets Ro.
Der hans Unger kjære
sidde lunt i Rede —
engang, fjærn fra Hjemmet,
kan han dem ej frede.

Olaf Fuglefænger
under Reden stod —
kogled sine Kunster
for det unge Blod.
Ved hans blanke Løfter
lod de sig forlede,
hopped' ind i Nettet
fra den trygge Rede.

Digre Konge kasted
dem i gyldent Bur,
sad med onde Øjne
derved lumsk paa Lur:
„Har jeg først de Unge,
komme og de Gamle,
snart skal hele Slægten
i min Magt jeg samle."

Men i Buret voxer
Falkens fagre Æt!

Stærken Klo de sætte
snart i gyldne Net.
Snart de bryde Buret,
sprænge Baand og Stænger —
ikkun Skam og Skade
faar den Fuglefænger.

Ham de unge Høge
hakke Øjne ud,
flyve saa til Reden
med det Sejersbud —
der, paa Islands Kyster,
hilse dem de Gamle —
ikkun der, i Frihed,
vil sig Slægten samle.

Over Islands Fjælde
Falken svæver fri —
se, selv Heklas Tinde
farer han forbi.
Aldrig, aldrig trættes
Islands Isfugls Vinger —
ingen, uden Døden,
bliver dens Betvinger!

Eystein.

Djærvt var det kvædet, Stein. Hvad sagde Kongen?

Stein.

Han tav, og bed sin Vrede mægtig i sig,
og vilde skjule den med spodske Smil.
Hans Hirdmænd derimod flux gjorde Mine
til at anfalde mig, og jeg beredte
mig alt at sælge Livet dyrt — da Kongen

bød dem at holde Fred, og lod mig føre
til Herberget, at der jeg skulde vente
paa endelig Beslutning i min Sag.
Jeg fandt det dog ej raadeligt at vente,
men satte samme Nat i Værk en Plan
til Flugt, som længe alt var forberedt.

Eystein.

Jeg tænker endnu paa dit Kvad, Islænding.
Sig, er ej Ørnen samme Art som Falken?

Stein.

Jo vist, kun endnu ædlere. Men hvi
det Spørgsmaal?

Eystein.

Jo, fordi da passer
dit Kvad om Falken og paa mig. Du kaldte
mig Ørneunge nys. Det er jeg ogsaa.

Stein.

Jeg tvivler ej derpaa. Du stammer jo
saa vel ved Fader som ved Moder fra
dit Norges første Slægter: Arnung-Ætten
og Erling Skjalgssøns Æt.

Eystein.

Det er ej alt.
Har du da aldrig hørt, Stein Skaftessøn,
at Arnungen er rigtig Ørneunge
ej blot i Lignelse, men virkeligt?
Min Fader Thorbergs Stammefader var
Finnved den Fundne, kaldet saa, fordi
som Barn han fandtes i en Ørnerede
indsvøbt i Silkerev og Fjederham,
og kjendte ej til anden Æt.

Stein.

Det er
et herligt Udspring, mægtigt vel at vække
til Ørnefærd. Dog kan jeg ikke nægte,
i dit Sted, Eystein, vendte jeg min Hu
langt heller til din Morfars Æt paa Sole.
Den gamle Erling Skjalgssøn er jo nu
den sidste fast blandt Norges Høvdinger,
der vil bevare gammel Sæd og Frihed
og tør opsætte sig mod Olaf Digre.
Din Fader Thorberg har jo derimod
længst ladet sine Ørnevinger stække
af Kongens Gunst. Og dig han holder jo
fast som et Barn, endskjønt du længst har naaet
den Alder, da en Høvdings Søn før var
i Viking alt. Kong Olaf var jo selv
tolv Aar kun, da han nødte Sigurd Syr,
sin Stiffar, til at give sig to Skibe
fuldt rustede med Vaaben og med Folk,
og drog i Viking.

Eystein.

Ha, det vil jeg og!
Jeg vil ej længer holdes hjemme her
paa dette stille Giske. Derfor var det,
jeg sagde før, dit Kvad og angik mig.
Til Vaaren skal min Fader skaffe mig
et Langskib, vel udrustet og bemandet.
Saa drage vi ud paa det store Hav
til fjærne Kyst at vinde Bytte, Hæder!
Og du, Islænding, du skal følge mig
med Raad og Daad, som Rane fulgte Olaf.

Stein.

Nu, hvorfor ej? Vi kan jo tales ved,
naar du har Skibet. Tys, der er din Moder.

Anden Scene.

Ragnhild. De Forrige.

Ragnhild.

Godt, at jeg træffer eder sammen her.
Jeg søgte eder just.

Eystein.

Hvad er der, Moder?

Ragnhild.

Jeg bringer Budskab, kjærkommet for mig
og dig, min Søn, dog kanske ej saa godt
for vor islandske Gjæst.

Stein.

Jeg gjætter det, —
din Husbond kommer hjem i Kvæld.

Ragnhild.

Saa er det.
Hans Skib er alt i Sigte ud i Fjorden,
vi kunne vente ham hvert Øjeblik.

Eystein.

Min Fader kommer! Og det skulde ej
tillige være godt for Husets Gjæst?
Hvor kan du sige saadant, Moder? Naar
har Thorberg Arnessøn paa Giske glemt
en Høvdings Gjæstfrihed?

Ragnhild.

Ikke hidtil vel.
Jeg haaber og, det skal ej ske i Aften.

Stein.

Dog, da du ej er vis derpaa, Fru Ragnhild,
var det vel bedst, vi ganske undgik Prøven.

Eystein.

Hvad mener du? — Du vil —

Stein.

Til Tak, fordi
Fru Ragnhild optog mig, den fredløse,
da jeg var træt og som et Dyr forfulgt,
jeg vilde nødig bringe hende Ufred.
Den gode Pleje her i disse Dage
har givet mig min Førlighed igjen —
jeg frygter ikke mer for Kongens Hunde,
og skal nok slippe ubemærket bort,
før Thorberg ser mig.

Eystein.

Moder, kan du taale,
at dette nævnes blot, end sige sker?
Jeg kan ej taale det. Jeg vil det ej.
Stein skal ej drage bort.

Ragnhild.

Vær rolig, Søn.
Eet vil jeg sige kun, at før skal Ragnhild
selv vandre husvild bort fra Giske Gaard,
end Stein skal drage bort, naar Thorberg kommer.

Eystein.

Stein, hører du?

Stein.

Tak, gjæve Ragnhild! Men
før du til Handling gaar i denne Sag,
bør du og vide ret, hvor dybt den strækker.
Det er ej nok, jeg har fornærmet Kongen —
jeg har, paa Flugten gjennem Ørkedalen,
og dræbt een af hans Aarmænd, som med Spot
mig vilde nægte videre Befordring.
Jeg slog den Træl og tog hans Hest til Flugt.
Derfor er Kongen rasende.

Ragnhild.

Jeg veed det.
Det gjør din Stilling mere farlig, men
og Brøden, at forraade dig, des større.
Ja, havde du end dræbt Kong Olaf selv,
jeg lod dig ikke fare nu fra Gaarde,
nu, dine Fjender lure rundt omkring.
Du veed jo, Stein, du har mig een Gang viist
i Nødens Stund en Tjeneste, saa stor,
at nu jeg glædes ved en ringe Gjengjæld.
Thi maa du blive.

Stein.

Nu velan, Fru Ragnhild!
Saa vil jeg paa dit Ord her vente Thorberg.
Men husk, jeg svarer ej for Følgerne.

Ragnhild.

Alt vil gaa godt, jeg tvivler ej derom.
Thorberg er vel en ivrig Ven af Kongen,
men han er ogsaa Husbond her paa Giske,
og kan ej bryde Gjæstfrihedens Love.
Dog er det bedst, han ikke ser dig strax.

Jeg har alt sørget for, at ingen melder
ham din Nærværelse, før selv jeg gjør det.
Han kan ej overraske os, jeg har
sat Vagt at melde, naar han gaar i Land.

Eystein (som imidlertid urolig har set ud af Lugen).

Nu lægger der et Skib til Landingsbryggen!
De have Blus om Bord — jeg skimter Mærket —
det er min Faders — se!

(En Huskarl træder ind og melder:)

Herr Thorberg kommer!

Eystein (vil ile ud).

Saa maa jeg ham i Møde! —

Ragnhild.

Nej, bliv her.
Du vil jo bistaa mig at frelse Stein?

Eystein.

Det vil jeg, ved mit Liv!

Ragnhild.

Lad mig da raade.
Vor Gjæst jeg sætter ved din Side, Eystein,
og gjør dig saa ansvarlig for hans Fred.
Gaa ind med ham i Kammeret tæt ved,
og vent, indtil jeg kalder eder begge.
Jeg vil modtage Thorberg ene her.

Eystein.

Saa kom da Stein. Følg rolig din Beskytter!

Stein (idet han følger Eystein ind i Kammeret).

Nu, hvad der sker — skal jeg mit Liv end lade,
jeg takker eder, som for Livet frelst.

Tredje Scene.

Ragnhild bliver nogle Øjeblikke alene, rolig syslende med at sætte adskillige Sølvkander og Kar til rette paa Bordet foran Højsædet. Strax efter træder Thorberg ind fra Baggrunden og taler i Døren til sit Følge udenfor.

Thorberg.

Vent mig i Skaalestuen, mine Mænd,
der Ild er optændt — Kvældsmaden beredt.
Kvæg eder godt og snart, det kunde hænde,
vor Hvile blev ej lang. (Gaar op i Stuen.)

Ragnhild (træder ham i Møde).

Velkommen hjem til Giske, kjære Husbond!

Thorberg.

Tak Ragnhild! — det er dig! Nu, hvordan gaar det?
Hvor lider Børnene?

Ragnhild.

Kun godt, min Husbond.
De Smaa er alt til Ro. Kom, sæt dig her
og lad mig hjælpe dig.

(Hun hjælper ham at tage hans Vaabenstykker af.)

Thorberg.

Tak. — Skal du selv? —
Hvi er du ene? hvor er dine Terner? —
Og hvor er Eystein, hvor min raske Gut?
Hans friske Stemme plejer dog at være
den første, som jeg hører her paa Gaarden;
jeg er saa vant til, at han møder mig. —

Ragnhild.

Først har din Hustru dog vel Ret at møde
dig ved din Hjemkomst. Det er ikke ofte,

du giver hende Lejlighed dertil.
Du er jo fast din meste Tid hos Kongen.

Thorberg.

Saa er min Pligt.

Ragnhild.

Sig heller dog din Lyst.
Hvad Pligt har du mod Kongen? Du er selv
saa god som han.

Thorberg.

Nu Ragnhild! Ikke veed du,
hvad selv du siger! — Ingen Mand i Norden
kan lignes nu med Olaf Haraldssøn.
Dog, lad os ikke strax oprippe atter
den gamle Strid.

Ragnhild.

Kom Thorberg, tøm det Bæger,
det vil dig gjøre godt. Du er jo bleg
og ser mørksindet ud. Hvad fattes dig?
Slemt Nyt fra Hove?

Thorberg.

Altid nok af Ondt.
Mit Sind er dybt bekymret.

Ragnhild.

Sig, hvad er der?

Thorberg.

Kun lidet nytted det, om end jeg sagde
dig min Bekymring. Ej du deler den.

Ragnhild.

Hvor kan du vide?

Thorberg.

Jo, thi den angaar
vort Fædrelands, vor Konges Tilstand, Ragnhild!
Og du, du tænker som din Fader Erling
kun paa din egen Slægt, dens Magt, dens Fordel.

Ragnhild.

Nu, hvad kan vel en Kvinde gjøre bedre?

Thorberg.

Jo Ragnhild, en storsindet Viv, som du,
vel burde kunne dele med din Husbond
hans Iver for den ny, den bedre Tid,
som Olaf nu, ved Kristendommens Lys,
ved ordnet Magt vil bringe over Norge.
Hvad hjalp det før, om vore store Ætter
var' nok saa mægtige, var' nok saa stolte,
naar de stod hver for sig, ja mod hinanden
i hedensk Blindhed, og lod Landet aabent
for alskens Vikingspak og fremmed Vælde?
Se, over denne gamle Nat er nu
en Sol opgaaet i Kong Olafs Øje,
og vel forgjæves strider Nat med Dag.
Ved milde Ord, men og ved Kæmpehaand,
arbejder Olaf nu paa Norges Bygning,
at snart dets Fjældetind i Morgenlys
kan staa med Højhed mellem Nordens Riger.
Det gjælder da for os, for Landets Første,
at ej staa spredte, lunkne, hver for sig,
men samle os om ham, som vældig Formur,
og se vor bedste Hæder kun i Norges.

Ragnhild.

Det ligger mig for højt. Jeg ser kun det,
i alt hvad du har sagt, det, at vor Frihed,
de store Høvdingslægters gamle Frihed,
ej kan bestaa med Konning Olafs Magt.
Hvad Ret har Navnekongen Harald Grænskes
godsløse Søn at herske over Mænd,
som du og dine Brødre, Erling Skjalgssøn,
Harek af Thjotta, og saa mange andre
højbaarne Herser, som fra først af langt
ham overgik i Glans, i Magt, i Rigdom?

Thorberg.

Des værre Ragnhild, denne Tale kjender
jeg alt for godt — det er din Faders Ord.
Jeg kjender ham, den gamle Knark paa Sole!
Han solgte gjærne Norge til Kong Knut,
hvis dermed først han kunde styrte Olaf.
Og ej blot han, de andre og, de andre!
De Mægtigste, de Rigeste i Landet,
min Broder selv forstaar ej Kongen ret,
og virke mod ham, mer end de ham hjælpe. —
Længst var det min Bekymring — og den stiger —
thi mer og mere aabenlyst man vover
at løfte Hovedet. Forleden Dag
blev Kongen, i sin egen Hal, frækt haanet
af en Islænding, Skafte Lagmands Søn
den unge Stein, en Pyntegjæk, som Kongen
fast havde overvældet før med Godhed.

Ragnhild.

Men og holdt fangen mod hans Vilje, Thorberg.

Thorberg.

Han var ej fangen. Han var Kongens Mand.
Du har da alt erfaret om den Handel?

Ragnhild.

Ja det var let at høre. Egnen her,
det hele Søndmør er jo gjennemstrejfet
af Kongens Folk, der efterstræbe Stein,
som var han argeste Ildgjerningsmand.

Thorberg.

Det er han ogsaa. Han er Drabsmand, Ragnhild,
og som en saadan lyst af Kongen fredløs.

Ragnhild.

Saa er det altsaa sandt! Han, en Udlænding,
en mægtig Høvdings Søn, dømt fredløs for
en ringe Huskarls Drab! Nu, det er da
en Frugt vel af de bedre Tider, Thorberg,
hvorom du talte nys?

Thorberg.

Det er det ogsaa.
For alle nu den samme Lov og Ret.

Ragnhild.

Men ikke samme Frihed, som det lader.
Dog, een af vore gamle Friheder
har Kongen vel endnu ej hævet, Thorberg?
Jeg mener vore Fædres gamle Skik,
den helligste, de vidste af at sige —
ubunden Gjæstfrihed.

Thorberg.

Hvor kan du spørge?
Det veed enhver, at aldrig før i Norge
var nogen Kongehal saa pragtfuld gjæstfri,
som Olaf Haraldssøns i Nidaros.

Ragnhild.

Det nægtes ej, at Olaf selv er gjæstfri.
Men, vil han ikke tage denne Frihed,
som alle andre, for sig selv alene?
Og vil han vel tillade sine Mænd —
ja — du maa taale Ordet, stolte Thorberg! —
tillade eder, Landets Ypperste,
at øve eders Fædres Gjæstfrihed,
naar ej den stemmer med hans egen Fordel?

Thorberg.

Nu, hvortil disse tomme Spørgsmaal, Ragnhild?
Bedst veed du selv, om Hallen her paa Giske
blev nogen Sinde lukket for en Fremmed,
hvo han end var, om Tigger eller Jarl,
naar kun han kom med Ære og med Fred.

Ragnhild.

Saa var det hidtil.

Thorberg.

Og saa skal det blive.

Ragnhild.

Nu det er godt. Men deraf følger mer.
Er Gjæsten over Tærsklen traadt, og du
hvad heller i dit Fravær jeg, din Hustru,
din Søn har rakt ham Haanden hen til Velkomst —

da er den Fremmede os hellig, Thorberg,
som egen Slægt, saa længe her han bliver;
er han i Nød, maa vi forsvare ham.
Ej sandt, det er den gamle Skik?

Thorberg.

Saa er det.
Hvo tvivler derom? — Men hvor bliver Eystein?

Ragnhild.

Han kommer strax, men ej alene, Thorberg —
thi vid, jeg tager dig paa Ordet nu.
En Gjæst er kommet i dit Fravær hid,
en Gjæst, som jeg modtaget har, og sat
ved Eysteins Side. De er' Venner alt,
din Søn og han, og findes altid sammen.
Det er vel ogsaa derfor, at ung Eystein
ej mærket har din pludselige Ankomst.

Thorberg.

Og hvo er denne Gjæst, af hvem vor Søn
er saa optaget, at han selv forglemmer
sin egen Fader? —

Ragnhild.

Tal ej saa — du veed,
dig elsker Drengen fremfor alle dog,
men glemmer heller ej, hvad han har lært
om Gjæstevenskabs Pligt, alt fra sin Barndom.

Thorberg.

Hans Navn da, denne Fremmede?

Ragnhild.

Han er
ej fremmed her paa Gaarden, denne Gjæst.

I Nødens Tid har han engang bevist
vort Hus en Tjeneste, som kræver Gjengjæld.

Thorberg.

En Tjeneste? — Mig aner intet Godt. —
Hvad mener du?

Ragnhild.

Du veed, for to Aar siden,
mens du, som jo sædvanlig, var hos Kongen,
blev her vor yngste Datter Thora født.
Barnet var svagt, man troede ej, det kunde
den næste Dag opleve. Derfor ønsked
jeg at faa Glutten kristnet, før hun døde,
da vel jeg vidste, at saa var din Vilje.
Men som du husker, var da ingen Præst
paa Øen her, ej heller i dens Nærhed.
Da traf det sig, at just et islandsk Skib
her lagde til ved Øen samme Dag.
Vi hørte, at der var en Præst om Bord
og lod ham strax indbyde hid. Men Præsten,
som end var ung og ikke stærk i Lærdom,
undslog sig for at komme op paa Gaarden,
hvis ikke Skibets Ejer selv ham fulgte
med Raad og Daad. —

Thorberg.

Ha, Ragnhild! hvilken Tanke
mørk, som en Uvejrssky, nu griber mig! —
Den Skibets Ejer — du har engang sagt
mig Navnet — ha, det var jo, —

Ragnhild.

Hør mig ud.
Det var en ædel, høvdingsfødt Islænding,

ung, prægtig, gavmild, just paa Rejsen da
til Olafs Hof. Han fulgte Præsten hid
med Venlighed, han holdt vor lille Datter
selv over Daaben, — kaldte hende Thora
og gav som Fadderskjænk en prægtig Guldring. —
Saa drog han bort, og vilde dengang ej
modtage mindste Gjengjæld. Jeg tilsagde
ham da mit Venskab og min Hjælp, saa snart
han maatte den tiltrænge. Og nu, Husbond,
er Tiden kommen!

(Hun aabner Døren til Sidekammeret.)

Kom Eystein Orre! før nu frem din Gjæst,
din Fader venter.

Fjerde Scene.

Eystein Orre med Stein ved Haanden. De Forrige.

Thorberg.

Ja, ved alle Helgne!
Stein Skaftessøn!

Stein.

God Aften, Thorberg.

Eystein.

Fader!
Her bringer jeg dig en navnkundig Gjæst,
og kjær alt for din Eystein, som en Broder.

Thorberg.

Bort fra ham, Søn! Han er en fredløs Mand.

Eystein.

Just derfor er jeg hos ham.

Thorberg.

Ragnhild, Ragnhild,
hvad har du gjort!

Ragnhild.

Kun øvet Gjæstfrihed,
saaledes som vi nylig det aftalte.
Ræk derfor Stein din Haand til Velkomst!

Thorberg.

Aldrig.
Her gjælder ingen Gjæstfrihedens Lov,
Stein kommer ej med Fred og ej med Ære.

Stein.

Ha, Thorberg!

Eystein.

Fader, krænk dog ej vor Gjæst
Han er en Mand i Nød, og Eysteins Ven.

Thorberg.

En dødsdømt Mand er og en Mand i Nød,
men vil du derfor have ham til Ven?

Eystein.

Det vil jeg Fader, naar han er uskyldig.

Stein.

Ret var det svaret, Eystein Ørneunge!

Thorberg.

Døm ikke, Dreng, om hvad du ej forstaar.
Stein maa herfra, paa Stedet —

Ragnhild (til Stein og Eystein, der ville svare).

Stille begge. —
Sandt er det altsaa, Thorberg, hvad der siges,
du er ej fri mer i din egen Hal?

Thorberg.

Her er jeg Herre, og skal vise det.

Ragnhild.

Saa viis da, hvad du skylder Husets Ære —
antag dig Stein. Bortstød ej den forfulgte.
Husk, hvilken Tjeneste han har os viist.
Glem ej, din Hustru har ham lovet Venskab
og Hjælp i Nød — indfri mit Løfte nu.

Thorberg.

Du har jo opfyldt det kun alt for godt,
saa vidt det stod til dig. Du har indtaget
her i vort Hus en Brand, som kunde sætte
det hele Land i Flamme, fik du raade.
Men heldigvis ophører her din Magt
nu, jeg er kommen hjem. Viid, jeg har ogsaa
et helligt Løfte, som jeg aldrig bryder.
Kong Olaf har jeg svoret Hjælp og Troskab
i Vel og Ve, i Sejer og i Død —
hans Fjende kan jeg derfor ikke huse.
Du ser det vel, mit Løfte hæver dit.

Ragnhild.

Man hører, du er Kongens Tjener, Thorberg.
Vi her paa Landet har ej lært at skjelne
saa fint imellem ny og gamle Løfter.
Jeg anseer mig ej løst fra mit, saa længe
du ej har rakt vor Gjæst din Haand til Velkomst.

Thorberg.

Det gjør jeg først, naar Stein har Kongens Fred.

Stein.

Men af sig selv han giver mig ej Fred,
og aldrig beder Stein om Kongens Naade.
Paa denne Vis du blev da aldrig løst
fra Løftet, Ragnhild. Men det er alt sket.
Thorberg har deri Ret. Du har optaget
den fredløse, saa vidt det stod til dig.
Du kan ej for, at ej din Husbond mer
tør række Haanden til en ærlig Mand
af Frygt for Kongen.

Eystein.

Nej, Stein Skaftessøn,
her fejler du. Frygt kjender Thorberg ikke —
det veed jeg, Fader. O, jeg ser det vel,
vi har kun alle misforstaaet dig.
Ja, sig det Fader! Det var ej dit Alvor.
Du kan ej støde bort den Mand, din Hustru,
din egen Eystein kalder Gjæst og Ven!
Jeg har jo tilsagt ham Beskyttelse —
han er den ogsaa værd — jeg veed det, Fader! —
Det er jo for sin Frihed, han er fredløs —
Kong Olaf, ikke han, har Uret her.

Ragnhild.

Vel talt, ung Eystein.

Thorberg.

Søn, min stakkels Søn!
Hvo har vel fyldt din unge, rene Sjæl
med onde Ord om Kongen?

Stein.

Det har jeg.
Jeg har ham sagt den hele Sandhed, Thorberg,
og just fordi hans Sind er friskt og ungt,
opfatter han med Varme, hvad I Hofmænd
af aarlang Trælleblindhed ej kan se.
Han veed, og han begriber, at Kong Olaf
har holdt mig mod min Vilje ved sit Hof,
og vilde brugt mig som en Lokkefugl
for lumsk at bringe Island i sit Garn.
Ung Eystein er alt Mand nok til at føle,
at jeg, en fri, en ædelfødt Udlænding,
var i min Ret, ja, i min fulde Ret,
da jeg brød Lænken og fra Olaf flygted.

Thorberg.

Vel ogsaa, Stein, da frækt du haaned Kongen
midt i hans egen Hal? — vel ogsaa da
du myrded Kongens Aarmand — Hvad?

Stein.

Nu ja,
det var Nødværge.

Thorberg.

Nej, det er bevist,
paa Ørvarthing bevist ved Vidneførsel,
at Thorgeir, som du dræbte, tog imod dig
med Venlighed og bød dig Nattely.
Men da du myndig strax forlangte Hest
til videre Befordring, svared han,
som kjendte til din Adfærd nys hos Kongen,
at ej han vidste, om Kong Olaf tillod
en saadan Flugt. Hvorpaa du kaldte ham

en Kongetræl, drog uformodet Sværdet
og nedhug Thorgeir, uden Tid til Forsvar.
Var det ej saa? Du kan ej nægte det.

Stein.

Det har jeg heller aldrig tænkt. Jeg roser
mig just af denne Daad. Den var nødvendig,
mig gavnlig, samt en ringe Gjengjæld for,
hvad jeg har lidt hos Olaf.

Thorberg.

Nu, hvad er det
da saa til sidst, det store, du har lidt?
Din egen Fader sendte dig til Olaf
som Gidsel i en vigtig Sag. To Vintre
var du hos Kongen som en hædret Gjæst,
nød ikkun Godt, blev overøst med Gaver,
men gav til Gjengjæld Haan og Drengetrods.
Kan nogen tale her om Overlast,
da er det Kongen, som med rolig Mildhed
saa længe taalte dine kaade Streger.
Hvad Ret, hvad Skjøn vel havde du, en Dreng,
at dømme om Kong Olafs høje Planer,
fordi de krydsed lidt din egen Lyst?
Om det nu er vor Konges store Tanke
at samle alle Nordens delte Stammer
med Tiden sammen til eet mægtigt Helt,
hvad gjælder Enkeltmand vel derimod?
Saa meget burde Islands Søn dog set,
at om det lykkes Olaf at forene
hans Fædreø, som Orknø, og som Færø
med Norge atter — da er det som Brødre,
med lige Pligter, lige Rettigheder,
at Kongen vil, vi skulle leve sammen.

Han har jo nu alt givet Islands Mænd
i Norge samme Ret, som Landets Børn.

Stein.

Vi trænge ej paa Island til den Frihed,
din Konge giver, Thorberg. Den er kun
et andet Navn for Skjændsel og for Trældom.
Tro ej, det lykkes ham at daare Island!
De lege kun med ham, de kloge Gamle
deroppe — de vil ikkun vinde Tid —
han kommer ingen Vej med dem, se til!
Hvad mig angaar, jeg har kun ej formaaet
at bære Dækket længer — maatte bryde
først med Kong Olaf, gjaldt det end mit Liv.
Se, derfor er jeg fredløs.

Thorberg.

Og med Rette.
Nej, hør mig, Ragnhild, hør mig, kjære Eystein,
du vil dog tro din Fader mer og bedre
end denne Fremmede? Jeg siger dig
jeg kan ej huse Stein, var han min Broder.
Du fatter ej, hvad dunkel Skæbne hænger
ved dette Øjeblik. Stein er en Drabsmand,
har dybt fornærmet Kongen, er af denne
paa lovligt Thing lyst utlæg, saa enhver,
der ham optager, bliver Kongens Uven.
Kong Olafs Uven! — Veed I vel, hvad det
har at betyde?

Ragnhild.

Nu, er det saa farligt?
Vil Olaf dig til Livs, saa har du jo

---

utlæg, fredløs.

min Fader, dine Brødre, vel til sammen
fast mere mægtige, end Kongen selv.

Thorberg.

Det er just, hvad jeg frygter. Ej for mig —
stod kun min egen Skæbne her paa Spil,
hvad tror du vel jeg brød mig derom? Nej!
Men det er Kristentroens, Fædrelandets,
Kong Olafs store Sag, som her det gjælder.
Kun faa af Norges Høvdinger forstaa
det høje Maal, hvortil Kong Olaf stræber.
Din Fader, Ragnhild, og min Broder Kalf,
selv Einar Thambeskjælver, Thore Hund,
Harek af Thjotta, og hvad veed jeg alle —
se kun i Olaf en for mægtig Nabo
og gribe gjærne hver en Lejlighed
til at forene sig med Norges Fjender
mod Kongen. Nu er jeg og Finn, min Broder,
af Landets Høvdinger de sidste fast,
som Olaf veed, at han kan stole paa.
Faldt vi nu ogsaa fra — hvad vilde ske,
om jeg antog mig Stein, Kong Olafs Fjende,
og maatte slutte mig til dine Frænder —,
da brast den sidste Sten i Olafs Krone,
og Landet var da aabent for Kong Knut.
Men det skal aldrig ske! Ved Himlen — aldrig!
For længe alt har Thorbergs Tag beskyttet
den, som har haanet Olaf. Ja, jeg burde —
som Kongens Lendermand det var min Pligt
nu, jeg har fundet denne Fredløse,
at gribe ham og sende ham til Olaf —

Eystein (vil ile Stein til Hjælp).

Det vil du ej, min Fader!

Ragnhild.

Nu, det mangled
kun i din Skjændsel, Thorberg!

Stein (drager sit Sværd).

Lad ham kun,
om han formaar! — Dyrt sælger jeg mit Liv.

Thorberg.

Kun rolig alle her! Islænding, husk,
Forhallen hist er fuld af mine Mænd,
og jeg behøver kun et Vink, saa er du
omringet, bundet, før du veed deraf.
Du er min Fange, Stein, og ej min Gjæst,
thi Kongens Fiender er ogsaa mine.
Men, da min Hustru ubetænksom har
modtaget dig — min Søn dig rakt sin Haand —
saa vil jeg her ej øve Fjendens Ret,
vil selv ej overgive dig til Kongen.
Fra Giske Gaard du drage bort med Fred!
En Baad med nogle Mænd skal sætte dig
fra Øen over til det faste Land —
der faar du sørge for dig selv, Islænding.

Eystein.

Men Fader! veed du og, at hele Egnen
igjennemstøves af Kong Olafs Mænd?
De ville gribe ham —

Thorberg.

Det bliver hans Sag.
Ved Himlen, jeg kan ikke gjøre mere.
Skaf Baaden færdig, Eystein. —

Eystein.

Ha, min Fader! —
Betænk dig, før du driver os til Handling —
din Eystein beder dig — betænk dig vel!

Stein.

Bed ham ej mer. Stein Skaftessøn ej trygler
en Konges Træl om Husly og om Fred.
Farvel da, Thorberg Arnessøn — og Tak
for god Modtagelse! Jeg lover dig,
at kommer jeg engang til Island hjem,
da skal jeg bringe Hilsen og Fortælling
om eders Færd til vore Sagamænd,
saa det i Skrift kan vorde opbevaret,
hvorledes gammel Gjæsteret og Frihed
udøves nu i Norge.

Thorberg.

Som du vil.
Jeg venter ingen bedre Lov af Saga,
end at hun engang vil om Thorberg sige:
Han var sit Fædreland, sin Konge tro.
Nu Gud befalet!

Ragnhild (træder i Vejen for Stein).

Stein — Du venter her.
Jeg har endnu et Ord i denne Sag

Thorberg.

Hvortil fler Ord?

Ragnhild.

Det er det sidste, Thorberg,
thi du maa vide — Ha, hvo kommer der?

Femte Scene.

(En gammel, krumbøjet Mand, indhyllet i en sid, graa Kappe, med en Hætte over Hovedet, træder ind ad Hovedindgangen.)

Den Fremmede. De Forrige.

Den Fremmede.

Guds Fred i Huset!

Thorberg.

Tak, det kan behøves.
Den Gamle, som med saadan Hilsen træder
i Thorbergs Hal, er en velkommen Gjæst.
Hvo er du, og hvad søger du?

Den Fremmede.

Kun Husly.
Jeg hedder Gunnar, er en fattig Bonde
fra Sognefjord, som været har med Korn
i Nidaros, og vendte nu tilbage
i liden Baad, med nogle andre Folk.
Vi kom just under Øen her i Kvæld —
Mørket faldt paa, og det ser ud til Uvejr.
Da saae vi denne store Gaard at lyse
saa venligt i Mulmet, som den vilde
indbyde os til Nattely. Vi kom da,
og blev i Folkestuen godt modtagne.
Der er mit Følge nu. Kun jeg, den ældste,
blev sendt herind, at hilse Husets Herre.

Ragnhild.

Det kunde du dig spart. Gaa ud igjen
i Stuen, der er sørget vel for Gjæster
af din Slags, Bonde.

Thorberg.

Ragnhild, ikke saa!
Det er nok du, ej Thorberg, som her glemmer
den rette Gjæstfrihed. Kom, sæt dig Bonde,
i Højsædet — den Gamle bør man hædre.

(Han fører den Fremmede hen til sit eget Sæde og opvarter ham selv.)

Den Fremmede (idet han sætter sig).

Men Herre dog!

Ragnhild.

Du vil da, at en Fremmed
skal se vor Ufred?

Thorberg.

Hvad her foregaar,
maa hele Norge se. Tag for dig, Gamle.
Her staar endnu min Nadver urørt. Der,
tøm dette Bæger med mig. Vær velkommen
hos Thorberg Arnessøn paa Giske!

Den Fremmede.

Tak,
min ædle Herre! Altid har jeg vel
hørt vidt berømme Giske Gjæstfrihed,
men dette overgaar dog Rygtet langt.

Ragnhild.

Hør, hvor han priser dig! Det passer godt,
naar du den første, bedste Stodder sætter
her i dit Højsæde, men støder ud
i Nattens Mørke og i Fjendevold
en ædel Gjæst, din Søns, din Hustrus Ven.

Thorberg.

Stein endnu her? Ulykkelige, bort!
Det gjælder Livet.

Stein.

Ogsaa dit. Vi træffes
vel engang, naar dit Hus ej dækker dig.
Farvel, Fru Ragnhild!

(Vil ile ud.)

Ragnhild (griber hans Haand).

Stein, vi følges ad!

Stein.

Hvorledes?

Eystein.

Jeg forstaar dig, Moder!

Thorberg.

Ragnhild,
hvad er din Agt?

Ragnhild.

Jeg anseer mig ej løst
fra Løftet og fra Gjæstfrihedens Pligt
imod en Mand i Nød, ved Olafs Bud.
Da du ej vil mig bistaa i den Sag,
saa faar jeg handle ene. Jeg forlader
et Hus, hvor ingen Ære mer kan bo.
Vi maa adskilles, Thorberg. Af hvad jeg
hidbragte, tager jeg kun med et Skib,
som alt med det nødvendige er ladet
og venter fuldt bemandet. Thi jeg tænkte

mig dette Sagens Udfald. Med min Gjæst
jeg farer nu til Sole, til min Fader, —
der, veed jeg, findes gammel Gjæstfrihed.

Stein.

Ha! det var talt som Erling Skjalgsøns Datter!

Thorberg (med undertrykt Bevægelse).

Nu Ragnhild — som du vil. Drag bort. Dog vist
jeg tror, at snart du kommer hid igjen —
thi her har du dog mest at sige.

Ragnhild.

Ja,
jeg nægter ej, det gaar mig haardt til Hjærte
at maatte vandre bort fra Giske Gaard.
Saa mangen blid og venlig Stund har jeg
dog haft i disse Stuer! Her har jeg
født mine Børn, tilbragt mit halve Liv —
hvor gjærne blev jeg her til Livets Ende!
Men saa det kan ej ske. En tredje raader
paa Giske nu, ej Ragnhild Erlingsdatter.
Thi maa hun bort og kommer ej tilbage,
før du har opsagt denne tredje, Thorberg —
har brudt med Kongen!

Thorberg.

Aldrig sker det da.
Saa gaa da Ragnhild, hvis du virkelig
for denne Fredløse forlade kan
din Mand og dine Smaa.

Ragnhild.

Jeg — mine Smaa?

Jeg skulde efterlade mine Døtre? —
Tro kun ej det. De følge deres Moder.

Thorberg.

Du har ej Ret til dem alene.

Ragnhild.

Jo,
en Moders Ret til hendes spæde Døtre.
Hvo skulde pleje dem, naar jeg er borte?
Nej, de maa med.

Thorberg.

O, mine søde Smaa!

Ragnhild.

End er det Tid. Du kan jo vælge, Thorberg,
imellem os og Olaf. Sig et Ord —
ræk Stein din Haand — og se! — vi blive alle.

Thorberg.

Ha Olaf! Olaf! Prøven bliver haard!

Stein.

Thorberg! Du ser, der er ej andet for.
Ræk mig din Haand. Jeg har fast ondt af dig —
din Straf begynder alt.

Thorberg.

Det gaar for vidt.
Bort — bort fra mine Øjne! Tag kun med,
hvad jeg har kjært — min Hustru — mine Døtre —
mit halve Gods. — Dog tre Klenodier
har jeg endnu, som du mig ej kan røve —

de bedste — dem, hvorfor jeg ofrer alt,
mit Fædreland, min Konge — og min Søn!
Ja Eystein! — Du er nu min eneste —
kom hid! — Vi to maa holde sammen nu.

Ragnhild.

Du bliver ene, Thorberg, hvis jeg kjender
ung Eystein ret. Jeg har ham gjort ansvarlig
for Stein, vor Gjæst — thi maa han følge os.

Eystein.

Ja, Fader! Ogsaa mig du støder bort
med Stein og med min Moder.

Thorberg.

Ogsaa du! —
Min Eystein! — Ogsaa du!

Eystein.

Ja, jeg har lovet
Stein min Beskyttelse — det maa jeg holde.
Hvis ikke deri du vil hjælpe mig,
du bliver ene her tilbage, Fader!

Stein.

Tak Eystein! Du var værd at være født
paa Island selv. Det glemmer jeg dig aldrig.

Ragnhild.

Jeg vidste det. Jeg tog ej Fejl af dig,
min bolde Søn! Du er en værdig Ætling
af Erling Skjalgsøn.

Eystein.

Og af Finnvid Fundne.
Jeg flyver ud af Ørnereden nu,
da den skal bindes!

Thorberg.

Dreng! Hvad vover du?
End er du i din Faders Hus. Tæm Tungen!
Du er ej voxet ret fra Tugten endnu.
Du bliver her. Dig kan jeg tvinge dog.

Eystein.

Det kan du ej, min Fader. Ej mer nu.
Din Eystein er ej mer et Barn. Jeg tæller
nu fjorten Aar, er altsaa to Aar ældre,
end Olaf var, da han alt drog i Viking.
Du har ej Ret at holde mig tilbage,
jeg fordrer nu min Frihed og et Skib,
og drager saa til Sole, til min Morfaer.
Til Vaaren gaar jeg ud med Stein paa Tog —
da skal du høre fra mig.

Thorberg.

Eystein! Dreng!

Eystein.

Vel sandt — i Morges var jeg halvt en Dreng
i Sind endnu — saa flygtig, ubetænksom,
saa glad i Leg, saa vild som Fugl i Skove! —
Men denne Aften med dens mørke Alvor
og tunge Strid har modnet mig til Mand.
Nu veed jeg, hvad jeg kan, og hvad jeg bør —
og jeg skal vise det.

Thorberg.

Var du en Mand,
saa fatted du den svare Kamp, jeg fører
nu mod mig selv, for Kongen og for Landet,
og bistod mig i den, som Søn og Ven.

Eystein.

Jeg kæmper ogsaa mod mig selv, min Fader!
Tror du, det falder mig saa let, at skilles
fra dig, min Fader, du, som var min Stolthed?
Jeg vidste ej, hvor højt jeg elskte dig,
før nu, da vi maa skilles.

Thorberg.

O, min Søn!
Saa bliv hos mig! Du finder ingensteds
en Kjærlighed, et Hjem, som hos din Fader.
Du kan ej fatte ret, hvor kjær du er mig —
det kan en Fader kun. Du var mit Liv,
hvor skulde jeg vel leve dig foruden?
Jeg saae min Ungdom i dit kjække Blik,
min Sjæl drak Livshaab af din friske Stemme.
Tro ej, jeg glemte dig ved Olafs Hof!
Du var min Tanke der, ved Dag, ved Nat.
For dig jeg kæmped kun, for dig arbejded
jeg med min Konge paa at bygge Landet,
at der du skulde finde alt beredt,
og ej alene arve Giske Gods,
men og din Faders Plads ved Kongens Side.
Saa var mit Haab. Nu var just Tiden kommen,
at jeg dig vilde ført til Hove, Eystein!
Kun derfor kom jeg hjem. Og nu, til Løn,
jeg skulde se dig saa forspilde alt,
forlade mig, gaa med en fredløs Mand
til Olafs værste Fjende — ja! til ham,
som vil omstyrte, hvad vi have grundlagt,
som er en Kæmper for de gamle Jætter
mod Lysets Rige, dette Olafs Haab! —
Nej — det kan aldrig ske — umuligt! —

Ragnhild
(som med Stein er bleven staaende i Baggrunden).

Eystein!

Vi vente dig!

Stein.

Glem ej dit Løfte, Eystein!

Eystein.

Min Fader, hører du, de kalde mig?

Thorberg.

Hør ikke deres Ravneskrig! Bliv hos mig!
Herefter skal du være med mig, Eystein,
hvorhen jeg gaar, ved Hove og i Leding.
Et eget Skib jeg giver dig, udstyret
som det sig sømmer for den Odelsbaarne
til Giske Gods, — du skal faa Heste, Vaaben,
og Silkeklæder — alt, dit unge Hjærte
kan ønske kun — men du maa følge mig!
Jeg bringer dig til Nidaros, til Olaf,
han vil dig hædre som sin egen Søn.

Ragnhild.

Han vil dig gjøre til sin Træl, husk det!

Eystein.

Jeg vil ej vorde Kongens Mand, min Fader,
saa længe han kan bringe Mænd, som dig,
til at bortstøde Gjæst i Nød. Vel fatter
jeg noget af, hvad du har sagt i Kvæld
om Olafs Storhed, om hans høje Planer,
om Trofasthed mod Kongen og mod Landet —
men eet jeg fatter bedre dog, min Fader,
eet, som gaar foran alle andre Hensyn —

og det er Trofasthed mod eget Hus,
mod gammel Gjæstfrihed, mod Ven i Nød.
Det maa jeg følge, Fader. Jeg har lovet
Stein min Beskyttelse, den skal han have. —
Jeg maa ham føre til et sikkert Fristed,
hvis ikke vorder Skib, og Gods, og Konge,
ja selv din Kjærlighed mig tomme Ord!

Thorberg.

Saa gaa da — utaknemlige! — gaa bort —
til dine Frænder — til Kong Olafs Fjender.
Du er ej mer min Søn. — Hvad har jeg sagt?
Ej nogen Søn mer? — Kan jeg tænke det?
Alene! Barnløs!

Eystein.

Fader! Hør mig dog!
Du er bevæget! — Stød os ikke bort —
modtag vor Gjæst — jeg selv vil gaa til Olaf,
jeg vil fortælle ham, at alt er min Skyld —
jeg tager alt paa mig.

Thorberg.

Se ikke paa mig! —
Dit Blik mig smælter Hjærtet i mit Bryst,
og jeg maa være fast, jeg maa det, ja!
(som for sig selv)
Gav her jeg efter — vandt jeg mig min Søn
ved at modtage Stein, da tabte jeg
mit Værk, mit Fædreland, min Konges Venskab.
Til Olaf kom da Thorberg aldrig mer
undtagen vel som Fjende. Jeg — hans Fjende?
Kong Olafs Uven? — Ja, hvis her jeg hused,
forsvared den, som Kongen har lyst utlæg,
jeg var jo selv en fredløs Oprørsmand.

Nej, her er intet Valg. Stein maa herfra,
lad følge ham, hvo vil. — Og dog — det falder
saa haardt, at stride mod sit eget Blod,
imod Ens Kjære, mod Naturen selv! —
Sligt er dog sket før. Ja — om jeg husker —
Bisp Grimkel har mig ofte jo fortalt
om Patriarken hist i Østerland,
som paa sin Herres Bud tro vilde ofre
sin Søn, sin eneste. Forlanges dette
nu og af mig, for Konge og for Land?
Jeg føler — ja! — Og kan jeg det? — — Hvi dvæle
I her endnu — saa gaa!

Eystein (der er nær ved Udgangen, vender sig endnu en Gang om med de Ord:)

Farvel, min Fader!

Thorberg (med overstrømmende Følelse).

Nej bliv — jeg kan ej. — Eystein! —
(slutter ham i sine Arme.)
O, min Søn!

Eystein.

Min Fader — du har kaldet mig? — Jeg ser det —
du vil optage Stein. —

Thorberg (som opvaagnet af en Drøm, støder ham atter fra sig).

Hvad siger du?
Optage Stein! — Nej, aldrig! — Bort nu, Dreng.
Godt, at du vakte mig mod dette Navn,
paa ham du tænkte kun, ej paa din Fader!
Nu har jeg tømt den bitre Skaal til Bunds.
Saa drag da fra mig, du, som var min Søn!
Far hen, min Alders Haab! — Tag Ofret, Olaf! —

Nu kan jeg bringe det. Min store Konge!
Ja, jeg var svag. Nær var det nys, jeg havde
forglemt dig for en vild, opsætsig Dreng!
Nær havde Thorberg i et Øjeblik
af ussel Svaghed kastet bort, forraadt,
hvad vi i lange Aar af Kamp og Arbejd
for Norges Fremtid have sammenvirket!
Gud være lovet, det fik dog ej ske!
Nu har jeg fundet dog mig selv igjen. —
End er jeg din, Kong Olaf! Din og Norges!
Og eders bliver jeg, indtil min Død,
saa har jeg endnu nok at leve for.
Forlad mig alle kun! — Tro ej, jeg staar
alene her igjen — jeg har jo Kongen
og Olafs Gud. — O! Han vil hjælpe mig!

Ragnhild.

Farvel da, Thorberg. Alt er nu forbi.
Kom Stein og Eystein — nu om Bord paa Skibet —
og saa til Sole —

Den Fremmede (som under Ragnhilds Replik har rejst sig, kaster Kappe og Hætte og staar der i kongelig Dragt, sigende:)

Bliver alle her!

Thorberg (i den største Overraskelse, halvt synkende i Knæ).

Min Gud, Kong Olaf!

Ragnhild, Stein og Eystein (paa een Gang).

Kongen!

Kong Olaf.

Ja, ham selv!
Kong Olaf takker for den gamle Gunnar
og beder om at sættes i hans Sted.

Til Løn gjentager han den Gamles Hilsen:
„Guds Fred i Huset!“ — Nej, min ædle Thorberg,
Kong Olaf træder ikke mellem dig
og dine Nærmeste, til Splid og Sorg.
Dit Offer har du bragt, som Abraham —
Krist være takket, som har ført mig hid,
at give dig det uskadt her tilbage!
Modtag din Gjæst — med ham din Søn, din Hustru,
og vær din Konges Ven, som hidindtil.

Thorberg.

Min Herre og min Konge!
Kan du tilgive mig! Hvad har du set! —

Kong Olaf.

Din Strid, min Thorberg. Vel en Kamp, saa haard
som ikke mangen paa en blodig Val.
Her har du vundet mig en Sejer, Thorberg,
langt mere herlig end ved Vaabendaad —
den Drot jeg veed ej, som opviser Magen.
Tilgive dig? Det er din Konge, Thorberg,
som her maa æske din Tilgivelse,
fordi han under fremmed Dragt har listet
sig i dit Hus, kun for at prøve dig.
Strax efter du var rejst fra Nidaros,
fik jeg et Bud med vigtig Tidende,
som gjorde det nødvendigt, at jeg drog
med nogle Skibe sønder paa. Da vi
kom under Øen her, blev det fortalt,
at Stein, den fredløse, var flygtet hid.
Jeg vidste vel, min Ven, at ikke du
godvillig kunde huse Olafs Fjende,
men fik dog Lyst at se, hvor Sagen stod,
lod derfor mine Mænd i Forhallen
og kom herind forklædt, som Gunnar Bonde.

Stolt Ragnhild! — Nu du bliver dog paa Giske! —
Hin tredje vil du ikke frygte mer,
du ser, han vil kun godt. Ja, fast jeg vædder,
herefter vil du nøle, før du viser
en fattig Bonde fra din Hal. Det kan
jo hænde, at hans Kofte skjuler Kronen.
Det kan og hænde, ser du, at Kong Olaf
er ej en saadan Gjæstfrihedens Hader,
som man har sagt.

Ragnhild.

Min høje Herre! Havde
jeg kunnet ane —

Kong Olaf.

Lad det være godt —
alt er nu glemt.

(Til Eystein.)

Og du, min kjække Gut —
jeg burde være vred paa dig — thi du,
du ene havde nær fordunklet Olaf
hos Thorberg. Men jeg kan det ej. Jeg veed
jo selv, hvad Magt et udskjemt Barn kan have,
jeg selv har og en Søn — min liden Magnus —
han gjør fast med sin Fader, hvad han vil.
Eystein, din Haand! Nu tror du ej saa let,
hvad ondt der siges om Kong Olaf?

Eystein.

Aldrig mer!

Kong Olaf.

Og du vil være Olafs Mand?

Eystein.

Til Døden!

Thorberg.

Min Søn! Min Konge!

Kong Olaf (til Stein, der er bleven staaende i Baggrunden).

Dig, Stein Skaftessøn,
jeg giver Fred. Du har mig haardt fornærmet,
har slet udlagt min gode Hensigt med dig,
har dræbt min Aarmand, og har nu gjort dit
til at fravende mig min bedste Ven —
dog giver jeg dig Fred, for Thorbergs Skyld.
Drag frit, hvorhen du vil. Kun maa du love,
at ej du fører Vaaben mod Kong Olaf
og Norge.

Stein.

Vel, jeg lover det. Dog blot
saa længe du ej voldelig angriber
min Fædreø. Thi, gjør du det, Kong Olaf! —
da staar jeg mod dig, havde du end ti Gang
mig skjænket Livet.

Kong Olaf.

Vær kun rolig derfor.
Det aldrig var min Agt at gaa med Hærskjold
mod Island; kun ved Mildhed og ved Klogskab
jeg vilde knytte denne gamle Stamme
til Fædrelandet. Ogsaa det maa nu
opgives for det første. Jeg har nok,
ja, mer end nok at varetage her
i Norge selv, som brister under mig.

(tager Thorbergs Haand)

Ja, Thorberg, ja! — det mørknes mer og mer.
Alt hvad jeg stræber for at klarne Landet

ved Lysets Magt, ved Kirke og ved Lov,
det nytter lidet mer. Den gamle Ufred
nu hæver atter fræk sit stygge Hoved
og vil bortskræmme Duen, jeg har bragt.
Dit Hus, som jeg det fandt i Kvæld, min Thorberg,
er godt et Billed paa det hele Land:
Mand staar mod Hustru, Fader imod Søn,
Ven imod Ven — for Olafs Skyld! — Og sjælden
jeg har det i min Magt, saa let som her
at stifte Fred. Det er ej nok dermed —
ej blot af Landets indre Splid jeg trues —
og udenfra nu kommer Stødet til.
Vid, Thorberg! Budet, som mig kalder syd paa,
har meldt, at der til Viken nu er kommen
Udsendinge fra Knut i England, som
forlange Norges Rige af min Haand
for deres Herre. De skal vel faa Svar.
Ved Gud! Det skal dem siges, at, saa længe
Kong Olaf endnu har sit Hoved oppe,
skal ingen Fremmed herske her i Norge.
Min Kamp vil blive haard. Dog, strides vil jeg
indtil det sidste, for min gode Sag.

Thorberg.

Og Kristus vil dig give Sejr, min Konge!

Kong Olaf.

Det tror jeg vist. Om ikke her i Livet
saa ved min Død. Ja, det mig bæres for —
jeg har alt ofte seet det i Drømme,
at Herren eengang vil mig finde værdig
til, som en Martyrdrot, at ofre Livet
for Kristentroen, for mit elskte Folk.
Da skal min Gjerning leve for mit Land,

da skal jeg sejre efter Døden, Thorberg!
Da vil der spire Roser af min Grav,
og Kvad og Psalmer vil mod Himlen stige
om Olafs Kjærlighed til Norges Rige!

(Under de sidste Repliker har Eystein paa et Vink af Thorberg aabnet Døren til Forhallen. Olufs og Thorbergs Mænd og Skjalde fylde sagte Baggrunden af Scenen og istemme efter Kongens Slutningsord følgende Kvad):

Hil dig, du høje,
hugprude Konge!
Hil dig i Thorbergs
trofaste Hal!
Se, Sorg og Ufred
svandt for dit Aasyn,
Mildhed, den fagre,
fulgte dit Fjed.

Lad da kun Luren
lyde til Dødsstrid,
kalde til Kamp mod
Mørkhedens Magt! —
Krist giver Kraft dig
glad til at kæmpe,
skjænker dig Sejrens
salige Stund.